

**JUNIOR ACHIEVEMENT – YOUNG ENTERPRISE LATVIJA
PIEDĀVĀJUMS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒM
2014./2015. mācību gadam**

<p>UZŅĒMĒJDARBĪBA</p>	<p>Pamatprogramma un mācību metode SKOLĒNU MĀCĪBU UZŅĒMUMI (SMU) (4.-12.klašu skolēniem)</p> <p>Īstenojamais laiks: (visa mācību gada laikā)</p>	<p>Par programmu: Skolēnu mācību uzņēmums (SMU) ir skolēnu veidots un vadīts mācību uzņēmums, kas mācību nolūkos darbojas reālā vidē. Skolēnu mācību uzņēmumiem nav juridiska statusa - tos Latvijā pārstāv tikai Junior Achievement – Young Enterprise Latvia (JA-YE Latvija), kura ir Junior Achievement Worldwide Skolēnu mācību uzņēmumu licences īpašniece. SMU konsultē un atbalsta skolotāji/ SMU konsultanti. Skolēni veido komandu, ģenerē radošas un inovatīvas idejas, sadala atbildības un pienākumus, veido biznesa plānu, veic finanšu aprēķinus, mācās pieņemt stratēģiskus lēmumus, plāno ražošanas un pārdošanas procesus, veido reklāmas materiālus, mācās prezentēt un pārdot savu produktu JA-YE Latvija un skolu organizētos gadatirgos/izstādēs visā Latvijā, mācās izvērtēt uzņēmuma darbību.</p> <p>Mērķis ir jaunas uzņēmēju paaudzes veidošana, mācību procesā sasaistot teorētiskās zināšanas ar praksi.</p> <p>Izglītojoši pasākumi un iespējas skolēniem un skolotājiem/konsultantiem: 10 semināri visos Latvijas reģionos par radošo ideju ģenerēšanu, biznesa plāna veidošanu (<i>septembris, oktobris</i>); reģionāla mēroga gadatirgi un izstādes (<i>novembris, decembris; februāris; marts</i>); 2 Valsts mēroga gadatirgi (<i>decembris, marts</i>), Valsts mēroga konkurss-fināls (skolēniem iespēja iegūt budžeta vietas augstskolās) (<i>aprīlis/maijs</i>); Starptautiskais SMU festivāls Latvijā (<i>marts/aprīlis</i>), Eiropas SMU fināls (<i>jūlijs/augusts</i>), kā arī citi Starptautiski SMU gadatirgi un konferences skolēniem.</p> <p>SMU programmas ietvaros vidusskolēniem ir iespēja apgūt biznesa vadības sistēmas „HansaWorld Enterprise”, kā arī iegūt sertifikātu, kas apliecinās dalībnieka zināšanas un praktisko pieredzi darbā ar uzņēmuma vadības programmatūru HansaWorld Enterprise. Šāda sertifikāta iegūšana skolēnam, kas vēlas saistīt savu nākamo karjeru ar biznesa pārvaldību vai finanšu vadību, ir būtisks pieredzes apliecinājums. Tas skolēnam palīdzēs veidot mērķtiecīgu CV, vieglāk iegūt prakses vietu un konkurēt darba tirgū.</p> <p>Iespējas skolai: sadarbības partneri citās ES valstīs dažādu projektu ietvaros.</p> <p>Mācību materiāli: metodiskais materiāls par Skolēnu mācību uzņēmumu veidošanu (vidusskolai, pamatskolai, skolotājiem, mentoriem), Skolēnu mācību uzņēmumu veidošana 7.- 9. klasei – darba burtnīca, Skolēnu mācību uzņēmumu veidošana 4.- 6. klasei – darba burtnīca, skolotāja metodiskie materiāli Skolēnu mācību uzņēmumu veidošanā, video un prezentācijas no semināriem*.</p> <p>Visa mācību gada garumā skolēniem un skolotājiem/konsultantiem ir iespēja saņemt praktiķu, uzņēmēju konsultācijas klātienē – semināros, kā arī konsultācijas pie Swedbank speciālistiem.</p> <p>Labākajam skolotājam - SMU konsultantam piešķir titulu Gada labākais SMU konsultants. Izvērtēšanā svarīgākais ir SMU izaugsme gan kvalitatīvi, gan kvantitatīvi (<i>maijs, 2015</i>).</p> <p>Attīstīta uzņēmējspējas/kompetences - cilvēka personisko dotību un īpašību kopumu, kas nodrošina sekmīgu uzņēmējdarbību. Ietver: jaunrades un jauninājumu ieviešanas spējas, kontaktēšanās, organizatora un projektu vadīšanas spējas, spēju riskēt, uzņēmīgumu, lai savas idejas īstenotu darbībā. Attīsta un pilnveido - uzņēmējdarbības uzsākšanas un īstenošanas prasmi, komunikācijas prasmi, finanšu prātību, laika plānošanas prasmi u.c.</p>
------------------------------	---	--

	<p>SMU BIZNESĀ PLĀNU KONKURSS (10.-12. klašu skolēniem)</p> <p>Īstenojamais laiks: (septembris, 2014 – maijs, 2015)</p>	<p>Par konkursu: skolēni attīsta savu Skolēnu mācību uzņēmuma biznesa plānu un iesniedz to izvērtēšanai pirms Valsts mēroga SMU biznesa plānu fināla, Jauno Uzņēmēju dienā 2015 tiek apbalvoti labākie biznesa plāni.</p> <p>Mērķis ir veicināt skolēnus radīt inovatīvas biznesa idejas un izpētīt to ilgtspējīgumu, izvērtēt idejas realizēšanas iespējas.</p> <p>Izglītojoši pasākumi un iespējas skolēniem un skolotājiem/konsultantiem: seminārs (par investīciju piesaisti, inovācijām, biznesa idejas attīstību), prezentēt savu SMU biznesa plāna produkta prototipu Valsts mēroga SMU gadatīros, piesaistot savai idejai investorus.</p> <p>Mācību materiāli un interaktīvie mācību līdzekļi: metodiskais materiāls par Skolēnu mācību uzņēmumu veidošanu, metodiskais materiāls „Biznesa plāna veidošanas pamatprincipi”, sadarbības augstskolu mācībspēku prezentācijas par Biznesa plānu veidošanu*.</p> <p>Attīstītās prasmes/kompetences: uzņēmējspēju kompetence-uzņēmējdarbības plānošana, stratēģiskā domāšana, finanšu plānošana u.c.</p>
	<p>TIEŠSAISTES BIZNESĀ SIMULĀCIJAS SPĒLE TITAN (10. - 12.klašu skolēniem)</p> <p>Īstenojamais laiks: (novembris, 2014 – maijs, 2015)</p>	<p>Par spēli: spēle TITAN ir jauniešu komandas tiešsaistē izspēlēta biznesa vadīšanas simulācija, attīstot uzņēmējdarbības vadīšanas iemaņas. Vairāku spēles kārtu laikā skolēnu komandas tiešsaistē ierobežotā laika posmā pieņem lēmumus par sava produkta cenu un piedāvājumu, mārketinga, kapitāla, izpēti un attīstības ieguldījumiem, kas nestu vislielāko ieguvumu.</p> <p>Mērķis: sekmēt skolēnu izpratni par uzņēmējdarbības organizācijas un finansēšanas pamatprincipiem, saistot teorētiskās zināšanas ar praksi.</p> <p>Izglītojoši pasākumi un iespējas skolēniem un skolotājiem/konsultantiem: seminārs par biznesa vadību, stratēģisko domāšanu, lēmumu pieņemšanu un spēles praktiskā apmācība; dalība Valsts un starptautiska mēroga sacensībās.</p> <p>Attīstītās prasmes/kompetences: informācijas analīze, kritiskā domāšana, lēmumu pieņemšana, matemātiskās iemaņas, plānošana, grupu darbs, finanšu prātība, riska faktoru un rentabilitāts novērtēšanas kompetence.</p>
<p>Finanšu prātība</p>	<p>MANA VĀRDNĪCIŅA (1.-4.klašu skolēniem)</p> <p>Īstenojamais laiks: (novembris, 2014- marts, 2015)</p>	<p>Par konkursu: Sākumskolas skolēni kopā ar saviem vecākiem un vecvecākiem veido vārdnīcu ar saviem skaidrojumiem dažādiem ekonomiskajiem terminiem un jēdzieniem.</p> <p>Mērķis: rosināt sākumskolas skolēnu ieinteresētību un izpratni ekonomikas pamatjautājumos, izprotot terminu un jēdzienus nozīmi.</p> <p>Pasākumi skolēniem un skolotājiem/konsultantiem: valsts mēroga finālisti piedalās apbalvošanas ceremonijā Latvijas Bankā.</p> <p>Attīstīta jaunas prasmes/kompetences, piemēram, kopīgu darbu, vadību, noformēšanu, ka viņi mācās uzņemties atbildību, izzinās prasmes, kas mudina pārbaudīt teorijas un definīcijas, izpētīt to pielietojumu dzīvē, kā arī attīsta skolēnos finanšu prātību. Tas ir ideāls sagatavošanās posms darba dzīvei!</p>
	<p>BIZNESĀ PASAKU KONKURSS (4.-9. klašu skolēniem)</p> <p>Īstenojamais laiks: (novembris, 2014 - maijs, 2015)</p>	<p>Par konkursu: Pamatskolas skolēni raksta biznesa pasakas ar laimīgām beigām.</p> <p>Mērķis: rosināt skolēnu apzināties sevi kā nākošo uzņēmēju, apgūt ekonomiskās likumsakarības, lai spētu darboties dažādās ikdienas dzīves situācijās, attīstīt pilsoniskās aktivitātes prasmes.</p> <p>Pasākumi skolēniem un skolotājiem/konsultantiem: valsts mēroga finālisti piedalās apbalvošanas ceremonijā.</p> <p>Attīstītās prasmes/kompetences: jaunrade, kontaktēšanās, komunikācijas, prezentācijas prasmes, uzņēmīgumu, finanšu prātību.</p>

<p>KARJERA</p>	<p>ĒNU DIENA (1.-12.klašu skolēniem)</p> <p>Īstenojamais laiks: (Sagatavošanās mācību gada laikā ar Ēnu dienu 11. februārī, 2015)</p>	<p>Par akciju: Ēnu diena ir visā pasaulē populārs skolēnu profesionālās orientācijas pasākums. Ēnu dienas laikā skolēniem iespēja apmeklēt kādu noteiktu darba vietu un vērot praktiski uzņēmēja/profesionāļa darbu, izzinot nozares īpatnības. Skolēni, izmantojot www.enudiena.lv, piesakās JA-YE Latvija piedāvātām vakancēm, vairāk, kā 500 Latvijas organizācijās, uzņēmumos. Vidusskolēniem un skolotājiem no JA-YE Latvija dalībiskolām iespēja piedalīties Starptautiskajā Ēnu dienā.</p> <p>Mērķis: veicināt skolēnos radošo potenciālu un uzņēmējspējas jau no pirmajiem skolas gadiem.</p> <p>Attīstītās prasmes/kompetences: prezentācijas un sevis pierādīšanas prasmes, spēja sadarboties, nebaidīšanās kļūdīties, sevis pārbaudīšana, argumentēta kritizēšana, lēmumu pieņemšana, problēmu risināšana, prioritāšu noteikšana, karjeras iespēju apjaušana, nākotnes plānošana.</p>
	<p>KONKURSS „GADA LABĀKAIS SKOLĒNS, SKOLOTĀJS UN DIREKTORS EKONOMIKĀ 2015”</p> <p>(10.-12.klašu skolēniem, visu mācību priekšmetu skolotājiem, skolu vadītājiem)</p> <p>Īstenojamais laiks: (Jūnijs,2015)</p>	<p>Par konkursu: skolai ir iespēja izvirzīt konkursam: skolēnu, pedagogu, skolas vadītāju, jauno uzņēmēju - skolas absolventu, kuri veicina un īsteno praktisko izglītības programmu ieviešanu Jūsu skolā, šādām nominācijām: Gada skolēns ekonomikā, Gada skolotājs ekonomikā, Gada direktors, kā arī Gada jaunais uzņēmējs.</p> <p>Pieteikumus izvērtē Junior Achievement – Young Enterprise Latvija izveidota žūrijas komisijas. 5 Gada labākie skolotāji un skolēni, kā arī pārējie nominanti tiek godināti īpašā apalvošanas ceremonijā. Dāvanās piemēram ir ceļojumi, grāmatas, vērtīgas pildspalvas, apmaksātas studiju vietas u.c. balvas. Nominantus sveic Latvijas Valsts prezidents, Izglītības un Zinātnes ministrija, Latvijas augstskolas un citi JA-YE Latvija partneri.</p> <p>Mērķis: veicināt sabiedrības ieinteresētību par jauniešu un skolotāju uzņēmību darboties ekonomikas un uzņēmējdarbības jomās, kā arī sekmēt skolā iegūto zināšanu izmantošanu dzīvē.</p>
	<p>LĪDERU PROGRAMMA VIDUSSKOLĒNIEM</p> <p>(10.-12.klašu skolēniem)</p> <p>Īstenojamais laiks: (Septembris,2014-jūlijs, 2015)</p>	<p>Par programmu: JA-YE Latvija Līderu programma ir piemērota JA-YE Latvija vidusskolas praktiskās uzņēmējdarbības programmu dalībniekiem, kuri sasnieguši būtiskus rezultātus uzņēmējdarbības, finanšu pratības un karjeras programmās.</p> <p>Mērķis: JA-YE Latvija Līderu programma ir mērķtiecīga, talantīgu JA-YE Latvija programmas dalībnieku atlase, viņu zināšanu, prasmju un iemaņu, radošo spēju pilnveidošanai, lai jaunie līderi pēc Līderu programmas absolvēšanas veicinātu Latvijas tautsaimniecības attīstību atbilstoši ekonomikai Latvijā, Eiropā un pasaulē.</p> <p>Attīstītās prasmes/kompetences: ir nākotnes starptautiskais līderis un nozaru eksperts, kurš darbojās konkrētā nozarē, lai paaugstinātu Latvijas konkurētspēju.</p> <p>JA-YE Līderim piemīt ne tikai līderības iezīmes, bet arī emocionālā inteliģence. JA-YE Latvija līdera priekšnoteikums ietver 5 komponentus- pašapziņa, paškontrolē, motivācija, empātija un sociālās iemaņas.</p>

<p>SKOLOTĀJU TĀLĀKIZGLĪTĪBAS KURSI</p> <p><i>(Visu mācību priekšmetu skolotājiem)</i></p> <p>Īstenojamais laiks: visa mācību gada garumā; 3 moduļi 36h (4-6 dienas)</p>	<p>Par kursiem: skolotāji piedalītās JA-YE Latvija organizētos A-līmeņa tālākizglītībasursos, kuros, gan iegūstot teorētisku informāciju, gan darbojoties praktiski, attīsta un papildina savas metodiskās iemaņas darbā ar skolēniem. Programmu iesakām apgūt visu mācību priekšmetu pasniedzējus visās izglītības pakāpēs – tā sagatavos pedagogus motivēt izglītojamos uzsākt savu uzņēmējdarbību dažādās tautsaimniecības nozarēs.</p> <p>Pedagogiem ir iespēja radoši darboties JA-YE Latvija Skolotāju klubā – iegūt eksperta vai metodiķa kvalifikāciju, satikties ar citiem pedagogiem Latvijā un ārvalstīs, pilnveidojot savas iemaņas un prasmes uzņēmējdarbības spēju kompetencēs, saņemt rekomendācijas skolotāju kvalitātes pakāpes novērtēšanā reģiona skolās. Pedagogi būs zinošākie skolas vidē jauniešu konsultēšanā uzsākt uzņēmējdarbību.</p> <p>Mērķis: dažādu mācību priekšmetu un izglītības pakāpju skolotāju ekonomisko un uzņēmējdarbības zināšanu un prasmju papildināšana, izmantojot Skolēnu mācību uzņēmumus kā mācību metodi (pirmsskolā, sākumskolā, pamatskolā, vidusskolā).</p> <p>Programma: „Skolēnu mācību uzņēmumu mentori - SMU vadības, jauno un esošo skolotāju atbalsta un pedagoģijas inovāciju ieviešanas jomās.” Pilnveidota programma mentoru sagatavošanai izglītības iestādēs ar specializāciju – SMU mentors.</p>
<p>IZGLĪTOJOŠI SEMINĀRI</p> <p><i>(skolēniem un skolotājiem Rīgā un reģionos)</i></p> <p>Īstenojamais laiks: (augusts, 2014, decembris, 2014)</p>	<p>Par semināriem: visa mācību gada garumā skolēniem un skolotājiem tiek organizēti izglītojoši semināri.</p> <p>Septembris, oktobris – ievadsemināri par SMU veidošanu un radošās darbības ideju ģenerēšanai, biznesa simulācijas spēles TITAN praktiskā apmācība - reģionos un Rīgā; septembris - Skolotājiem 2 dienu interaktīva apmācība SMU programmā, skolotāju iespēja veidot savu skolotāju mācību uzņēmumu; novembris – biznesa vadības sistēmas HansaWorld Enterprise lietošana – seminārs un praktiskā apmācība; novembris- SMU mārketinga apmācības seminārs Rīgā; janvāris – seminārs un praktiskā apmācība SMU biznesa plānu konkursa dalībniekiem par biznesa idejas attīstību un prototipa veidošanu.</p> <p>Mērķis: sekmēt inovatīvas uzņēmējdarbības attīstību Latvijā, kam piemīt izaugsmes potenciāls. Informēt, izglīt, iedvesmot dalībai praktiskās JA-YE Latvija mācību programmās.</p>
<p>STARPTAUTISKIE PROJEKTI (pieredzes apmaiņas pasākumi, konferences, nometnes, darba grupas, starptautiskie konkursi)</p> <p>Īstenojamais laiks: (visa mācību gada garumā)</p>	<p>Mērķis: popularizēt Eiropas valstu, tajā skaitā Latvijas Skolēnu mācību uzņēmumu (SMU) apmācību programmu, jauniešu radošās un inovatīvās idejas.</p> <p>Pasākumi: inovācijas nometnes; Enterprise Without borders – skolotāju apmācības/pieredzes apmaiņa praktisko mācību metožu īstenošanā; Skolēnu uzņēmējdarbības apmācības nometne; Starptautiskā SMU izstādes/gadatirgi; Starptautiskās JA-YE Latvija Absolventu kluba biedru apmācības biznesa izglītības jomā; Eiropas SMU fināls. Enterprise Without borders Labākais skolotājs.</p>

**PRAKTISKĀS
EKONOMIKAS
APGUVĒ MĀCĪBU
PRIEKŠMETĀ
SOCIĀLĀS ZINĪBAS
(1. – 9. klasei)**

Par programmu: JA-YE Latvija piedāvā metodiskos un mācību materiālus Sociālo zinību apguvei no 1.līdz 9. klasei. Mācību materiāli skolēniem paredzēti ekonomikas apguvei ar interesantām, praktiskām nodarbībām sociālo zinību stundās. Skolotāju metodika tēmu apguvei paskaidro un papildina skolēnu darba burtnīcu saturu. Programmu un mācību materiālus iesakām izmantot vispārizglītojošajām izglītības iestādēm no 1. – 9. klašu audzēkņiem.

Elektroniski mācību materiāli skolēniem un metodiskais materiāls skolotājiem (augusts, 2014 - mācību materiālu prezentācija skolotāju kursos un septembris-decembris, 2014:JA-YE Latvija reģionālajos semināros un skolotāju kursos):

- „Es pats”, darba lapas sākumskolas skolēniem;
- „Es un mana ģimene”, darba burtnīca 1. klasei;
- „Es sabiedrībā”, darba burtnīca 2. klasei;
- „Es saimniekoju” darba burtnīca 3. klasei;
- „Es pilsētā”, darba burtnīca 4. klasei;
- „Es un Latvija novadi” 5. klasei;
- „Es un Eiropa”, darba burtnīca 6. klasei;
- „Es un pasaule”, darba burtnīca 7. klasei;
- „Tas ir mans bizness”- darba lapas 8.-9. klasei.

Papildus dalības iespējas:

- **JA-YE Latvija Skolotāju klubs** – pulcē 160 skolotājus no visas Latvijas. Skolotāju Klubs ir izveidots ilgstošai darbībai, ar nolūku veicināt ekonomisko domu un ilgtermiņa tautsaimniecības attīstību Latvijā. Skolotāju Klubs sekmēs jauniešu izpratni par uzņēmējspēju nozīmi, sabiedrisko norišu jautājumiem, rosinās jauniešus savu darbību veltīt šo jautājumu popularizēšanai tuvākajā apkārtnē, veidos jauniešus par sabiedriski darbīgiem savas tautas, valsts un sabiedrības locekļiem.
- **JA-YE Latvijas Brīvprātīgo klubs** – sniedz iespēju jauniešiem projektos piedalīties ne tikai kā dalībniekiem, bet arī kā organizatoriem. Dalība brīvprātīgo klubā nozīmē iespēju iegūt pieredzi projektu vadībā, pasākumu organizēšanā, jaunus draugus, kā arī rekomendācijas no vadošajiem Latvijas uzņēmējiem.
- **JA-YE Latvija Absolventu klubs** – sniedz iespēju turpināt sadarbību ar JA-YE Latvija arī pēc skolas absolvēšanas. Tā ir iespēja dalīties ar savām zināšanām un pieredzi, piedalīties vietēja un starptautiska mēroga semināros un konferencēs un kļūt par mentoru citiem, kā arī tā ir iespēja iepazīties ar aktīviem un uzņēmīgiem vienaudžiem.

*Visi mācību materiāli JA-YE Latvija dalībiskolām pieejami bezmaksas JA-YE Latvija mājas lapā.